

HAMİD SANCAĞI TEMETTUAAT TAHRİRİ MASÂRİFÂT DEFTERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME (1845-1848)

Kurtuluş DEMİRKOL*

Özet

XIX. yüzyılın ilk yarısında vergi kaynaklarını yeniden tespit ederek halkın üzerindeki vergi yükünü hafifletmek ve vergi adaletsizliğini önlemek amacıyla yapılan temettuat yazımları pek çok şehrin ve kazanın sosyo-ekonomik ve demografik yapısını ortaya koymamızı sağlayacak önemli bilgiler içermektedir. Hamid Sancağı'nda belirtilen amaçlar için 1845'te başlayıp 1848 yılında biten yazımlar yapılmıştır. Temettuat yazımları için pek çok kâtip istihdam edilmiştir. Yazımlar sırasında, kâtiplere ödenen maaşlar yanında, yazım malzemeleri ve kâtip yollukları için bazı harcamalar yapılmıştır. Bu çalışmada, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki 6954 Hamid Sancağı'na ait Maliye Masârîfât defterindeki bilgilere göre, yazımlarda yapılan masrafların kazalara göre dağılımı, yazımlarda görev alan kâtiplerin sayısı ve temettuat yazımlarının ne zaman bitirildiğine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Hamid, Temettü, Masraf, Osmanlı İmparatorluğu, Kâtip

AN ASSESSMENT ON COST RECORDS OF HAMID DISTRICT INCOME ACCOUNTING (1845-1848)

Abstract

The "temettuat" (dividend) registers were kept throughout the first half of the 19th century in order to re-identify sources of tax revenue to prevent injustice in tax payment and to decrease the amount of tax citizens were expected to pay. These registers contain a lot of valuable information to help us determine the social, economic and demographic structure of many cities and towns. Such registers were also kept in Hamid and their surrounding towns for the defined purposes above from 1845 to 1848. Many clerks were employed for keeping these registers, and the expenditures made during this time included not only clerks' salaries but also travel allowances and writing material costs. This

* Yrd. Doç. Dr., Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü İşletme Fakültesi Strateji Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi,
Kocaeli/Türkiye. kdemirkol@gyt.edu.tr

study makes use of the “Maliye Masafirat” records which are number as 6954 belonged to Hamid Sandjack in the Prime Ministry archive in order to provide information on the expenditures made by each surrounding town, the number of clerks employed for keeping the registers and the amount of time it took to complete registration.

Key Words

Hamid, Dividend, Expenditure, Ottoman Empire, Clerk

GİRİŞ

XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti için reformlar dönemidir¹. Özellikle Tanzimat'ın ilanıyla birlikte başlayan süreçte Osmanlı Devleti'nde, sosyo-ekonomik, siyasi, idari ve kültürel alanda pek çok değişimler yaşanmıştır². Bu çerçevede devletin malî politikalarında da önemli reformlar yapılmıştır³. Devletin mali politikalarındaki reformundan kasıt; devletin gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusunda ahali arasındaki dengesizliğin ve haksızlıkların önüne geçilmesi, vergi verecek kişilerin tespit edilmesi, ağır vergi yükünün hafifletilip halkın refaha kavuşturulmasıdır. Osmanlı Devleti bu suretle devletin gelirlerini arttırarak, son dönemde gittikçe bozulan gelir-gider dengesini yeniden sağlamayı hedeflenmiştir⁴.

Bu amaçlar doğrultusunda, 12 Ocak 1840 (19 Zilkade 1255) tarihinde Muhassıllar Nezaretî'ne bir talimatname gönderilmiş, her yerde ahalinin ismi, şöhreti, arazileri, hayvanları, tüccar ve esnafın ise yıllık gelirleri vs. bilgilerinin kaydedildiği defterler tutulması emredilmiştir⁵. Devlet bu suretle, herkesten emlak, arazi ve hayvanatı ile esnaf ve tüccar kısmının senelik kazançlarına birer kıymet takdir olunmak üzere binde hesabıyla "temettü vergisi" alınması esasını getirmiştir⁶. Böylelikle, yıllardan beri devam edegelen örfi vergilerin yerine, temettü vergisi diğer ismiyle "ancemaatin vergi" olarak adlandırılan bir vergi ihdas edilmiştir⁷.

Temettü ve yahut diğer adıyla ancemaatin vergisinin tahriri, "muhassıl-ı emval"⁸ unvanlı maliye memurlarının gözetiminde, görevlendirilen kâtipler tarafından yapılmıştır⁹. Bu bağlamda muhassıllar, maiyetlerinde bulunan kâtiplerle birlikte mal ve emlak sayımına 1840 yılı başlarından itibaren başlamışlardır. Muhassıllara yardımcı olmak amacıyla sancak merkezlerin-

¹ Nuri Adıyeko, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örneği", *OTAM*, S. 11, Ankara 2000, s. 769.

² Vedat Eldem, *Osmanlı İmparatorluğunun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik*, *TTK*, Ankara 1994, s. 164.

³ Adıyeko, agm., s. 769.

⁴ Mustafa Serin, "Osmanlı Arşivi'nde Bulunan Temettuat Defterleri", *Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası 20-21 Nisan 1998*, Ankara, 1998, s. 718; Alpay Bizbirlik-Zafer Atar, "XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterlerinin Yeri: Mütevelli Çiftliği Temettuat Defteri Örneği", *Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Dergisi*, C.11, S. 1, Sakarya 2009, s. 38

⁵ Bizbirlik-Atar, agm., s. 38; Serin, agm., s. 718; Mübahat Kütükoğlu, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Cilt LIX/225, Belleten*, Ankara 1999, s. 395-411.

⁶ Abdurrahman Vefik Sayın, *Tekâlif-i Kavaidi*, II, Ankara 1999, s. 441-442.

⁷ Coşkun Çakır, "Tanzimat Dönemi Vergi Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler ve Vergi İhtlalleri", *İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 52, Sayı 1 İstanbul 2001, s. 75; "Ancemaatin vergisi" veya "komşuca alınan vergi" olarak isimlendirilen bu verginin bir diğer adı da temettuat vergisidir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere Tanzimat döneminde, daha önceleri değişik adlarla alınan örfi vergilerin yerine tek bir vergi olarak koyulan "temettuat vergisi"; tüccar, esnaf, köylü, şehirli hane reislerinin yıllık kazançları üzerinden alınan vergidir. Temettuat Vergisi'nin Tanzimat'tan sonra geçirmiş olduğu evreler için bk. M. Zeki Pakalın, "Temettü Vergisi", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul 1993, s. 453.

⁸ 1840 yılının başlarından itibaren Tanzimat'ın uygulandığı bütün bölgelere "muhassıl" adı verilen memurlar gönderilmiştir. Muhassıllar vergiyi vali ve ayanın kontrolünden alarak doğrudan devlet hazinesi adına tahsil edilmesini sağlayacak maaşlı devlet memurlarıydı. Tanzimat'ı malî açıdan taşrada uygulayacak olan muhassıllar, merkeze bağlı ve imtiyazlı bir konuma sahiptiler. Bk. Said Öztürk, "Temettuat Tahrirleri", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı 4-5, İstanbul 2000, s.547; Muhassıllık teşkilatı ve nizamnamesi için bk. Coşkun Çakır, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, İstanbul 2000; Ayla Efe, *Muhassıllık Teşkilatı*, Anadolu Üniversitesi SBE. (Basılmamış Doktora Tezi), Eskişehir 2002.

⁹ Musa Çadırcı, *Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997, s. 340.

de “Meclis-i Muhassilîn” veya Memleket Meclisleri kurulmuştur. Ancak, bilgisizlik, ulaşım sorunları, yıllardır hazineye vergi ödememiş olanların çıkardığı huzursuzluklar yüzünden istenilen olumlu sonuç alınamamıştır¹⁰. Başarılı olan muhassılların ödül, rütbe ve unvanlarla taltif edilmelerine ve başarılı olmaları için büyük gayretlere rağmen pek çok muhassıldan memnun kalınmamıştır. Onların denetiminde emlak ve temettü tahriri yapılmakla birlikte hakkaniyet gözetilmemiş, vergi tayininde adalet sağlanamamıştır¹¹. Dolayısıyla da Osmanlı Devleti, 1840 sayımları ile gelirlerini kontrol altında tutmak, vergi konusundaki aksaklıkları gidermek, mükelleflerin tespiti ve bütçe dengesinin sağlanması hedeflerine ulaşamamıştır.

1840 yılında gerçekleştirilen temettuat tahrirlerinden istediği neticeyi alamayan Osmanlı Devleti, yukarıda zikrettiğimiz hedefleri gerçekleştirmek adına ve daha sistemli olarak, 1844 yılında tahririn yeniden yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu bağlamda eyaletlerin başına müşirler getirilmiş ve malî sorumluluk defterdarlara verilmiştir. Sancakların malî işleri kaymakamlara, kazalarınki kaza müdürlerine bırakılmıştır¹². 1840 tahririnden farklı olarak bu sayımlarda, merkezden görevliler gönderilmemiştir. Nitekim temettü tahririne, her köyün imam ile muhtarı ve reaya bulunan mahallerde de papaz ile kocabaşlar ve ziraat müdürü vekilleri nezaretinde başlanmıştır.¹³ Ayrıca temettuat tahrirleri esnasında herhangi bir karışıklık ortaya çıkması ve tahririn usulüne uygun olarak yapılması için vali ile defterdarlara talimatlar ve numuneler gönderilmiştir¹⁴. Bu suretle yazımına başlanan “Temettuat Defterleri”, XIX. yüzyılda Osmanlı ülkesinde yaşayan nüfusun yerleşim düzeni, zirai üretim durumunu, hanelerin servet ve gelirleri ile vergilendirme konularına dair çok zengin bilgiler içermektedir¹⁵.

Temettuat Defterleri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde, Kamil Kepeci ve Maliyeden Müdevver Defterler tasnifleri içerisinde yer almaktadır. Bu defterler 1988 yılında ayrı olarak tasnif edilmiş ve 17.747 tanesi araştırmaya açılmıştır¹⁶. Bunlara Maliyeden Müdevver ve Kepeci Tasnifi’nde yer alan defterleri de eklediğimizde bu sayı artmaktadır. Defterlerin büyük kısmı

¹⁰ Çadırcı, age., s. 209.

¹¹ Ahmet Akgündüz- Said Öztürk, *Yozgat Temettuat Defteri*, C.1, İstanbul, 2000, s. 26.

¹² Kütükoğlu, agm., s. 397; Haydar Çoruh, “Temettü Vergisinin Yapısı ve 1844 Yılı Sayım Sonuçları”, *Yeni Türkiye Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı III*, S.45, Ankara 2002, s. 653.

¹³ Arzu Tozduman, Aydın Güzelhisarının Sosyal ve İktisadî Durumu 1844, (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*), İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992, s. 19; Kütükoğlu, agm., s. 397-398; Öztürk, agm., s. 556.

¹⁴ Ertan Gökmen, “Saruhan Sancağında Temettuat Tahriri”, *Bilgi*, Sayı 45 Bahar, Ankara 2008, s. 74; Vali ve defterdarlarda, kendilerine gönderilen talimat ve numunelerle ilgili olarak, tahriri gerçekleştirecek olan memurlara gerekli malumatları vererek, tahrir örneklerini göstermişleridir. Örnek için bk. *BOA.İ.MVL. 41/22* (22.B.1261-27 Temmuz 1845); *BOA.İ.MVL. 41/14* (29.B.1261-3 Ağustos 1845).

¹⁵ Tefik Güran, “19. Yüzyıl Temettuat Tahrirleri”, *Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2000, s. 79.

¹⁶ Mustafa Serin, “Osmanlı Arşivi’nde Bulunan Temettuat Defterleri”, *Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası 20-21 Nisan 1998*, Ankara, 1998, s. 721.

1260-1261 (1844-1845) tarihinde yapılan sayımlara aittir¹⁷. Çok az sayıda olmakla beraber, 1256 (1840)'da yapılan ilk tahrirlere ait defterler de mevcuttur¹⁸. Yapılan bu tasnif çalışmalarının sonucunda, bazı yerleşim yerlerinin defterlerinin eksik olduğu anlaşılmıştır¹⁹.

I. TEMETTUA TTAHRİRİ MASRA F DEFTERLERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, şehir, kasaba ve köylerin monografileri üzerine yapılacak araştırmalara imkân veren ve bu tür çalışmalarda temel kaynak özelliği taşıyan iki defter serisi mevcuttur²⁰. Bunlardan ilki XVI. ve XVII. yüzyıllara ait Tapu Tahrir Defterleri²¹ ikincisi ise Tanzimat devrinin ilk yıllarında hazırlanmış olan ve yukarıda kısaca hakkında malumat vermeye çalıştığımız Temettuat Defterleridir. Son yıllarda Türkiye'de temettuat defterlerinde yer alan bilgilerden hareketle, şehir, kasaba ve köylerin monografileri üzerine yapılan çalışmaların sayısında önemli bir artış söz konusudur. Ancak 1844-1845 yıllarında gerçekleştirilen temettuat tahriri masraflarına dair ise çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bunda en önemli etken, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, sancaklara ait temettuat tahriri masraflarına dair sadece sekiz adet defterin bulunmasıdır. Bu defterler, Maliye Nezareti Masârifât Defterleri tasnifinde yer almakta ve Balkanlar'da Drama²², Üsküp²³ ile Tırhala²⁴ sancaklarına, Anadolu'da ise Saruhan²⁵, Karesi²⁶, Bolu²⁷, Menteşe²⁸ ve çalışmamıza esas olan Hamid sancaklarına aittir.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere çalışmamıza esas olan defter, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin Maliye Nezareti Masârifât Defterleri tasnifinde bulunan 6954 numaralı Hamid Sancağı'na ait temettuat tahriri masraf defteridir²⁹. Temettuat tahriri masraf defterlerinde, tahrirde görev alan memurların sancak ve kazalara göre dağılımı ile memurların isimleri, maaşları, çalışma süreleri ve tahrir esnasında yapılan diğer masraflara ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Bu yönüyle temettuat tahriri masraf defterlerinin zengin bir içeriğe sahip olduğunu ifade edebiliriz.

¹⁷ Serin, agm., s. 721.

¹⁸ Kütükoğlu, agm., s. 396.

¹⁹ Serin, agm., s. 724.

²⁰ Bizirlik-Atar, agm., s. 39.

²¹ Tahrir sistemi hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Erhan Afyoncu, "Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi", *Osmanlı*, Cilt 6, Ankara 1999, s. 312.

²² Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.), Maliye Nezareti Masârifât Defterleri (ML.MSF.d.), No: 10578.

²³ BOA.ML.MSF.d. No: 6953.

²⁴ BOA.ML.MSF.d. No: 7181.

²⁵ BOA.ML.MSF.d. No: 8222.

²⁶ BOA.ML.MSF.d. No: 7611.

²⁷ BOA.ML.MSF.d. No: 7260.

²⁸ BOA.ML.MSF.d. No: 7516.

²⁹ BOA.ML.MSF.d. No: 6954.

II. HAMİD SANCAĞI TEMETTUAAT TAHRİRİ MASRAF DEFTERİ

Hamid Sancağı'na ait temettuat tahriri masraf defterinde, sancak merkezi ile birlikte 20 kazada gerçekleştiren temettuat tahririne ilişkin bilgiler mevcuttur. Bunlar, Isparta, Keçiborlu, Gönen, Alasun, İncirpazarı, Uluborlu, Hanviran, Eğirdir, Barla, Ağrus, Pavlu, Yalvaç, Karaağaç-1 Yalvaç, Afşar, Burdur, Karaağaç-1 Gölhisar, Tefenni, İrle, Gölhisar-1 Hamid ve Kemer-i Hamid kazalarıdır. 1845 yılında başlanan ve 1848 yılında tamamlanan Hamid Sancağı temettuat yazımlarını toplamda 84 kâtip gerçekleştirmiştir. Sancak genelinde en fazla kâtibin istihdam edildiği kaza 12 kâtip ile Burdur, en az kâtibin istihdam edildiği kaza ise 2 kâtip ile Gönen'dir. Keçiborlu, Alasun, İncirpazarı, Hanviran, Eğirdir, Barla, Ağrus, Afşar, Karaağaç-1 Yalvaç, Tefenni, İrle ve Kemer-i Hamid kazalarındaki temettuat tahririni 3'er kâtip gerçekleştirmiştir. Isparta ve Pavlu kazalarında dörder, Uluborlu ve Yalvaç kazalarında 5'er ve Gölhisar-1 Hamid kazasında ise 6 kâtip görevlendirilmiştir. Burdur'dan sonra en fazla memur istihdamının ise 10 kâtip ile Karaağaç-1 Gölhisar³⁰ kazasında yapıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere bazı kazalarda 2-3 kâtip görev yapmaktayken, bazılarında ise 10-12 kâtip temettuat tahririni gerçekleştirmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında şüphesiz en önemli etken, kazanın nüfusu ile yüzölçümünün büyüklüğü ve yahut küçüklüğüdür.

Temettü yazımı yapılacak olan bölgelerde, memur istihdamı hususunda yetkili olan mercii, mahalli meclisler yani sancak-kaza idari meclisleridir. Ayrıca meclislerin tasarrufunda olan bir diğer husus ise, temettü yazımında görevlendirilen memurların maaşlarını belirleme yetkisidir³¹. Nitekim kâtip ücretleri hususunda mahalli meclislerin farklı ücretler tayin etmesi, tahrirde görev alan memur maaşlarının sancaktan sancağa ve kazadan kazaya farklılık göstermesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Aşağıdaki tabloda, Saruhan, Üsküp, Drama ve Tırhala sancaklarına bağlı bazı kazalarda görev alan memurların aldıkları en düşük ve en yüksek maaşlara yer verilmiştir³²;

³⁰ BOA.ML.MSF.d. No: 6954.

³¹ Öztürk, agm., s. 557.

³² BOA.ML.MSF.d. No: 8222, 10578, 6953 ve 7181.

Tablo 1

Sancak /Kaza	En Düşük Maaş (Kuruş)	En Yüksek Maaş (Kuruş)	Bir Memurun Toplamda Aldığı En Yüksek Ücret
Drama/Merkez	250	1000	4.200
Drama/Gümölcine	150	200	10.875
Üsküp/Merkez	150	500	2.591
Üsküp/Kalkandelen	300	380	3.610
Saruhan/Manisa	100	300	3.000
Saruhan/Akhisar	250	250	1.000
Saruhan/Menemen	250	400	1.200
Tırhala/Merkez	150	300	4.200
Tırhala/Yenişehir	200	750	10.875

Yukarıda yer alan tablodan da anlaşılacağı üzere, Osmanlı Devleti'nde, temettuat tahriri ile görevlendirilen memur maaşlarında herhangi bir standardın bulunmadığını ifade etmek mümkün olmakla birlikte, Hamid Sancağını bu duruma istisna olarak göstermemiz gerekir. Zira Hamid Sancağı'nın bütün kazalarında, kâtiplerin maaşlarına dair adil ve standart bir ücret uygulaması söz konusudur. Şöyle ki, merkez kaza ile birlikte toplamda 20 kazada görev alacak kâtipler için günlük 10 kuruşluk bir yevmiye belirlenmiş ve bu ücret üzerinden kâtipler, çalıştıkları gün sayısı kadar maaş almışlardır³³.

Aşağıdaki tabloda ise, Hamid Sancağı'na bağlı kazalarda, temettuat tahriri için en çok harcamanın yapıldığı kazadan, daha az masraf yapılan kazalara doğru bir sıralama ile kazalarda görev alan kâtip sayıları, kâtiplerin maaş giderleri, temettü yazımları esnasındaki kırtasiye giderleri ile her kaza için tahririn maliyetini gösterir tabloya yer verilmiştir³⁴;

Tablo 2

Kaza	Katip Sayısı	Kâtiplerin Maaş Gideri	Kırtasiye Giderleri	Toplam masraflar
Karaağaç-ı Gölhisar	10	2.560 kuruş	326 kuruş	2.886 kuruş
Yalvaç	5	2.290 kuruş	286 kuruş	2.576 kuruş
Burdur	12	2.250 kuruş	306 kuruş	2.556 kuruş
İsparta	4	2.150 kuruş	336 kuruş	2.486 kuruş
Eğirdir	3	1.310 kuruş	191 kuruş	1.501 kuruş
Uluborlu	5	1.310 kuruş	186 kuruş	1.496 kuruş
Gölhisar-ı Hamid	6	1.235 kuruş	186 kuruş	1.421 kuruş
Karaağaç-ı Yalvaç	3	1.210 kuruş	191 kuruş	1.401 kuruş
İrle	3	1.030 kuruş	156 kuruş	1.186 kuruş

³³ Hamid Sancağı'na bağlı tüm kazalarda görev alan kâtiplerin isimleri, görev bölgelerine nereden geldikleri, çalışma süreleri ve toplamda aldıkları maaşlara dair bilgilerin yer aldığı tablolar, metin içerisindeki bütünlüğü bozmama adına çalışmamızın sonunda ek olarak verilmiştir. Bk. BOA. ML.MSF.d. No: 6954.

³⁴ BOA. ML.MSF.d. No: 6954

Ağrus	3	900 kuruş	123 kuruş	1.023 kuruş
Alasun	3	810 kuruş	103 kuruş	913 kuruş
Afşar	3	760 kuruş	98 kuruş	858 kuruş
Tefenni	3	710 kuruş	103 kuruş	813 kuruş
Keçiborlu	3	693 kuruş	95 kuruş	788 kuruş
Pavlu	4	530 kuruş	93 kuruş	623 kuruş
Hanviran	3	470 kuruş	65 kuruş	535 kuruş
Kemer-i Hamid	3	390 kuruş	75 kuruş	465 kuruş
Barla	3	330 kuruş	65 kuruş	395 kuruş
Gönen	2	250 kuruş	50 kuruş	300 kuruş
İncirpazarı	3	210 kuruş	40 kuruş	250 kuruş
Toplam	84 kâtip	21.398 kuruş	3.074 kuruş	24.472 kuruş

Temettuat tahriri masraf defterlerine ilişkin mukayeseye tabi tutulabilecek bir diğer husus ise, temettü yazımları esnasında kâtiplere ödenen ücret dışındaki giderlere dairdir. Zira çalışmamıza esas olan Hamid Sancağı temettuat tahriri masraf defterinde, kâtip maaşları haricinde kırtasiye gideri olarak; kâğıt sarfiyatı ve defterlerin ciltlenmesi için harcama yapıldığını görmekteyiz. Sancağın tüm kazalarında, temettü yazımı için kullanılan kâğıtlar “deste” hesabıyla ve aynı fiyattan yani “destesi 5 kuruştan” satın alınmıştır. Buna karşılık defterlerin ciltlenmesi hususunda, çalışmamıza esas olan defterde üç farklı fiyat olduğunu görmekteyiz. Örneğin, Gönen ve İncirpazarı kazalarında defterlerin ciltlenmesi işi 10’ar kuruşa yapılırken, aynı iş Keçiborlu’da 14 kuruşa ve Uluborlu’da ise 18 kuruşa yapılmıştır³⁵. Diğer sancaklarda memur maaşları haricindeki harcamaları dikkate aldığımızda ise, Saruhan Sancağı’nda kâtiplerin temettü yazımları esnasında ulaşım aracı olarak kullandıkları hayvanların kiralanması için “bargir ücreti” adı altında bir harcama kaleminin olduğu göze çarpmaktadır. Nitekim Saruhan Sancağı’na bağlı Adala’da “bargir ücreti” olarak 1.220 kuruş, Nif (Kemalpaşa) Kazasında 159 kuruş ve Nahiye-i Palamut’da 300 kuruş gider kaydı bulunmaktadır³⁶. Kâtip maaşları ve “bargir ücreti” haricinde, diğer sancak ve kazalarda gerçekleştirilen temettü yazımlarında, kalem, kağıt ve mürekkep gideri olarak masraf kayıtlarının bulunduğunu ifade edebiliriz.

Üzerinde durmamız gereken bir diğer husus ise, temettü yazımlarının toplam maliyetine dairdir. Zira, Hamid Sancağı’nda temettü yazımlarının toplamda 24.472 kuruşa³⁷ mâl olduğunu görmekteyiz. Buna karşılık Menteşe Sancağı’nda temettü yazımları için 34.616 kuruş³⁸, Saruhan Sancağı’nda

³⁵ Bk. BOA.ML.MSF.d. No: 6954; Cilt giderlerinin farklılık arz etmesine ilişkin masraf defterinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

³⁶ Bk. BOA.ML.MSF.d. No: 8222.

³⁷ BOA.ML.MSF.d. No: 6954.

³⁸ BOA.ML.MSF.d. No: 7516.

55.857 kuruş³⁹, Drama'da 83.790 kuruş⁴⁰, Üsküp Sancağı'nda 60.836 kuruş⁴¹ ve Tırhala Sancağı'nda 90.297 kuruş⁴² harcanmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde tespit edebildiğimiz ve yukarıda çeşitli yönleriyle mukayeseye tabi tuttuğumuz defterlerden anlaşılmaktadır ki, Osmanlı Devleti'nde en düşük maliyetli temettuat tahriri işlemi Hamid Sancağı'nda gerçekleştirilmiştir. Temettuat tahriri maliyetlerinin, bölgeden bölgeye farklılık göstermesinde ki en büyük etken, daha önce de ifade ettiğimiz üzere kâtiplere ödenen ücretlerden kaynaklanmaktadır.

Bu noktada akıllara şu şekilde bir kaç husus gelebilir; acaba Hamid Sancağı'na bağlı kaza sayısı, diğer sancaklara bağlı kaza sayısından daha mı azdı? Veya Hamid Sancağı'nda temettü yazımlarında görevlendirilen kâtip sayısı, diğer sancaklarda istihdam edilen memur sayısından daha mı azdır? Bu sebeplerden dolayı mı Hamid Sancağı'nda temettü yazımları daha az masrafla tamamlanmıştır? Bu hususlara da kısaca temas edecek olursak karşımıza şu şekilde bir tablo çıkmaktadır. Daha öncede belirttiğimiz üzere Hamid Sancağı'nın 20 kazasında temettuat tahriri yapılmıştır. Buna karşılık Saruhan Sancağı'nda 18, Drama'da merkez kaza ile birlikte 4, Üsküp'te yine merkez kaza ile birlikte 7 ve son olarak Tırhala'da toplamda 8 kazada temettü yazımı gerçekleştirilmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki, mukayeseye tabi tuttuğumuz sancaklar arasında en çok kazası bulunan yer, Hamid Sancağı'dır. Bir diğer kıyaslamayı ise temettü yazımları için istihdam edilen memur sayılarına ilişkin yaparsak, akıllara gelebilecek soru işaretlerinin cevabını vermiş oluruz. Öncelikle Hamid Sancağı'nda temettü yazımları için toplamda 84 kâtibin istihdam edildiğini bir kez daha belirttikten sonra, diğer sancakların durumunu kısaca ele almamız gerekir. Saruhan Sancağı'nda toplam 18 kazada görev yapan memur sayısı 77'dir. Drama'da görev yapan memur sayısı ise 59, Tırhala'da 39 ve Üsküp Sancağı'nda ise 32'dir⁴³. Görülmektedir ki, en fazla kâtibin istihdam edildiği sancak da, Hamid Sancağı'dır. Dolayısıyla, kaza sayısının ve görevlendirilen memur sayısının diğer sancaklara göre fazla olmasına rağmen, en düşük maliyetle temettü yazımlarının Hamid Sancağı'nda yapıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Hamid Sancağı temettuat tahriri masraf defterinde yer alan kayıtlara göre, sancak genelinde temettü yazımlarında gayrimüslimlere görev verilmemiştir. Buna karşılık Hamid Sancağı'na ait defterle birlikte mukayeseye tabi tuttuğumuz Tırhala, Üsküp, Drama ve Saruhan Sancaklarına ait temettuat tahriri masraf defterlerine göre sadece Tırhala Sancağı merkez kazada

³⁹ BOA.ML.MSF.d. No: 8222.

⁴⁰ BOA.ML.MSF.d. No: 10578.

⁴¹ BOA.ML.MSF.d. No: 6953.

⁴² BOA.ML.MSF.d. No: 7181.

⁴³ Sancaklar ve sancaklara ait bilgiler için bk. BOA.ML.MSF.d. No: 6953, 6954, 7181, 8222 ve 10578.

“yazıcı” sıfatıyla 7 ve sancağın Yenişehir Kazasında yine “yazıcı” sıfatıyla 1 gayrimüslimin görev yaptığı görülmektedir⁴⁴. Bu noktadan hareketle temettü yazımlarında görevlendirilen kişilerin, görev tanımlarında da bir takım farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Nitekim çalışmanın sonunda yer verdiğimiz ekte de görüldüğü üzere, Hamid Sancağı'na bağlı kazalarda temettü yazımında sadece “kâtip” sıfatıyla memur istihdamı yapılmıştır. Buna karşılık, Tırhala merkez kaza ile Yenişehir kazasında “katip” ünvanlı memurların haricinde “yazıcı” sıfatıyla, Üsküp merkez kaza ile İvranya'da ise katip ve yazıcılarla birlikte “kâtip muavini”⁴⁵ sıfatıyla memur istihdam edilmiştir.

Hamid Sancağı'na ait temettuat tahriri masraf defterine ilişkin bir diğer önemli ayrıntı ise, temettü yazımı için görevlendirilen memurların ikametlerine yani görev bölgelerine nerden geldiklerine dair bilgiler ihtiva etmesidir⁴⁶. Nitekim daha öncede belirttiğimiz üzere metin sonunda ek olarak yer verdiğimiz tablolarda, hangi kâtibin görev bölgesine nereden geldiğine dair bilgilere yer almıştır. Bu bilgiye diğer sancak ve kazalara ait temettuat tahriri masraf defterlerinde rastlanılmaması, Hamid Sancağı'na ait defteri, diğerlerinden farklı kılmaktadır. Toplamda 84 kâtibin görev aldığı Hamid Sancağı'ndaki temettü yazımlarında, Burdur'dan 50 kâtip, Isparta'dan 23 kâtip, Kastamonu'dan 8 kâtip, Yalvaç, Keçiborlu ve Ağrus kazalarından da 1'er kâtip görevlendirildiği görülmektedir⁴⁷.

SONUÇ

Netice itibarıyla Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, temettuat tahriri masraf defterlerinden çok az sayıda bulunduğunu ifade etmemiz gerekir. Zira tespit edebildiğimiz kadarıyla Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, Hamid Sancağı haricinde, Saruhan, Menteşe, Karesi⁴⁸, Bolu, Üsküp, Tırhala ve Drama Sancaklarına ait defterler bulunmaktadır. Çalışmamızda öncelikle Hamid Sancağı'na ait temettuat tahriri masraf defterindeki kayıtlardan, tahriri gerçekleştiren memurlar, çalıştıkları süreler ve aldıkları ücretler tespit edilmiştir. Daha sonra ise Hamid Sancağı'na ait bu verilerin, diğer sancaklara ait defterlerin incelenmesi suretiyle, farklı sancaklardaki temettuat tahririne ilişkin masrafların mukayesesinin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde tespit edilebilen 8 sancağa ait defterlerin karşılaştırması yapıldığında, en sistemli temettuat tahririnin Hamid Sancağı'nda yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Zira diğer sancaklara

⁴⁴ Bk. BOA.ML.MSF.d. No: 7181.

⁴⁵ Bk. BOA.ML.MSF.d. No: 6953.

⁴⁶ Bk. Ek 1.

⁴⁷ Bk. BOA.ML.MSF.d. No: 6954.

⁴⁸ Karesi Sancağı'na ait defter çok yıpranmış olup bazı sayfaları okunamaz haldedir. Bk. BOA. ML. MSF.d. No: 7611.

oranla en fazla kazaya sahip olan Hamid Sancağı, aynı zamanda tahrir için en çok memurun istihdam edildiği sancaktır. Dolayısıyla hem en çok kazaya sahip olması, hem de en çok memur istihdamının bu sancakta yapılması, tahrir giderlerini arttırıcı etkenler olarak düşünülebilir. Ancak Hamid Sancağı'na bağlı tüm kazalarda sistemli bir şekilde aynı ücretin (günlük yevmiye 10 kuruş) uygulanmış olması, en düşük maliyetli tahririn Hamid Sancağı'nda yapılmasını sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.),
-Maliye Nezareti Masârifât Defterleri (*ML.MSF.d.*), No: 6953.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 10578
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 7181.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 8222.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 7611.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 7260.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 7516.
-BOA.*ML.MSF.d.* No: 6954.
-BOA.*İ.MVL.* 41/22 (22.B.1261-27 Temmuz 1845).
-BOA.*İ.MVL.* 41/14 (29.B.1261-3 Ağustos 1845).
-ADIYEKE, Nuri, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", OTAM, S. 11, Ankara 2000.
-AFYONCU, Erhan, "Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi", Osmanlı, C. 6, Ankara 1999.
-AKGÜNDÜZ, Ahmet - Said Öztürk, *Yozgat Temettuat Defteri*, C.1, İstanbul, 2000.
-BİZBİRLİK, Alpay-ATAR Zafer, "XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterlerinin Yeri: Mütevelli Çiftliği Temettuat Defteri Örneği", Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fak. Dergisi, C.11, S.1, Sakarya 2009.
-ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997.
-ÇAKIR, Coşkun, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, İstanbul 2000.
-_____ "Tanzimat Dönemi Vergi Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler ve Vergi İhtilalleri", İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, C. 52, S. 1 İstanbul 2001.
-ÇORUH, Haydar, "Temettü Vergisinin Yapısı ve 1844 Yılı Sayım Sonuçları", Yeni Türkiye Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı III, S.45, Ankara 2002.
-DEVELLİOĞLU, Ferit, "Temettü'-Temettuat", *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara 1996.
-EFE, Ayla, *Muhassıllık Teşkilatı*, Anadolu Üniversitesi SBE. (Basılmamış Doktora Tezi), Eskişehir 2002.
-ELDEM, Vedat, *Osmanlı İmparatorluğunun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik*, TTK, Ankara 1994.
-GÖKMEN, Ertan, "Saruhan Sancağında Temettuat Tahriri", *Bilgi*, S. 45 Bahar, Ankara 2008.
-GÜRAN, Tevfik, "19. Yüzyıl Temettuat Tahrirleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2000.
-KÜTÜKOĞLU, Mübahat, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Cilt LIX/225, Belleten*, Ankara 1999.
-ÖZTÜRK, Said, "Temettuat Tahrirleri", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 4-5, İstanbul 2000.
-PAKALIN, M. Zeki, "Temettü Vergisi", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul 1993.
-SAYIN, Abdurrahman Vefik, *Tekâlif-i Kavaidi*, II, Ankara 1999.
-SERİN, Mustafa, "Osmanlı Arşivi'nde Bulunan Temettuat Defterleri", *Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası 20-21 Nisan 1998*, Ankara, 1998.
-TOZDUMAN, Arzu, *Aydın Güzelhisarı'nın Sosyal ve İktisadi Durumu 1844*, İstanbul Üniversitesi SBE. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 1992.

EK

KARAAĞAÇ-I GÖLHİSAR KAZASI				
<i>Görevlinin Adı</i>	<i>İkamet</i>	<i>Çalışma Süresi</i>	<i>Günlük Yevmiye</i>	<i>Toplam Maaş</i>
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	1 ay 5 gün	10	350 kuruş
Kâtip Tahir Efendi	Burdur	1 ay 5 gün	10	350 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	7 gün	10	70 kuruş
Kâtip Süleyman Efendi	Burdur	1 ay 20 gün	10	500 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	6 gün	10	60 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	1 ay 3 gün	10	330 kuruş
Kâtip Nuri Efendi	Burdur	20 gün	10	200 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	17 gün	10	170 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	27 gün	10	270 kuruş
Kâtip Ahmed Efendi	Isparta	26 gün	10	260 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				326 kuruş
Toplam				2.886 kuruş

YALVAÇ KAZASI				
<i>Görevlinin Adı</i>	<i>İkamet</i>	<i>Çalışma Süresi</i>	<i>Günlük Yevmiye</i>	<i>Toplam Maaş</i>
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	2 ay 15 gün	10	750 kuruş
Kâtip Halil İbrahim Efendi	Burdur	1 ay 9 gün	10	390 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	1 ay 8 gün	10	380 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	1 ay 9 gün	10	390 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	1 ay 8 gün	10	380 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				286 kuruş
Toplam				2576 kuruş

BURDUR KAZASI				
<i>Görevlinin Adı</i>	<i>İkamet</i>	<i>Çalışma Süresi</i>	<i>Günlük Yevmiye</i>	<i>Toplam Maaş</i>
Kâtip Süleyman Efendi	Burdur	1 ay	10	300 kuruş
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	3 gün	10	30 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	9 gün	10	90 kuruş
Kâtip Hacı İbrahim Efendi	Burdur	7 gün	10	70 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Isparta	8 gün	10	80 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	1 ay 10 gün	10	400 kuruş
Kâtip Hacı İbrahim Efendi	Burdur	14 gün	10	140 kuruş
Kâtip Hafız Mustafa Efendi	Kastamonu	1 ay	10	300 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	1 ay	10	300 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	1 ay	10	300 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	12 gün	10	120 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	12 gün	10	120 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				306 kuruş
Toplam				2.556 kuruş

ISPARTA KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	1 ay 15 gün	10	450 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	2 ay 25 gün	10	850 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	2 ay 5 gün	10	650 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	20 gün	10	200 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				336 kuruş
Toplam				2.486 kuruş

EĞİRDİR KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Ahmed Efendi	Isparta	1 ay 5 gün	10	350 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	1 ay 17 gün	10	470 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Isparta	1 ay 17 gün	10	470 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				191 kuruş
Toplam				1501 kuruş

ULUBORLU KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Mehmed Efendi	Isparta	1 ay 5 gün	10	350 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	27 gün	10	270 kuruş
Kâtip Abdullah Efendi	Yalvaç	15 gün	10	150 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	5 gün	10	50 kuruş
Kâtip Halil İbrahim Efendi	Burdur	1 ay 18 gün	10	480 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				186 kuruş
Toplam				1.496 kuruş

GÖLHİSAR-I HAMİD KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Süleyman Efendi	Isparta	35 gün	10	350 kuruş
Kâtip Süleyman Efendi	Ağrus	20 gün	10	200 kuruş
Kâtip İbrahim Efendi	Burdur	10,5 gün	10	105 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	20 gün	10	200 kuruş
Kâtip Mehmed Ali Efendi	Burdur	13 gün	10	130 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	25 gün	10	250 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				186 kuruş
Toplam				1.421 kuruş

KARAAĞAÇ-I YALVAÇ KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	1 ay 19 gün	10	490 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	1 ay 6 gün	10	360 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	1 ay 6 gün	10	360 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				191 kuruş
Toplam				1401 kuruş

İRLE KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Tahir Efendi	Burdur	1 ay	10	300 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	37 gün	10	370 kuruş
Kâtip Nuri Efendi	Burdur	36 gün	10	360 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				156 kuruş
Toplam				1.186 kuruş

AĞRUS KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Ahmed Efendi	Isparta	1 ay 2 gün	10	320 kuruş
Kâtip Hacı İbrahim Efendi	Burdur	29 gün	10	290 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	29 gün	10	290 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				123 kuruş
Toplam				1023 kuruş

ALASUN KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	1 ay 5 gün	10	350 kuruş
Kâtip Mehmed Ali Efendi	Burdur	23 gün	10	230 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	23 gün	10	230 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				103 kuruş
Toplam				913 kuruş

AFŞAR KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	1 ay 4 gün	10	340 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	21 gün	10	210 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	21 gün	10	210 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				98 kuruş
Toplam				858 kuruş

TEFENNİ KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	25 gün	10	250 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	23 gün	10	230 kuruş
Kâtip Mehmed Ali Efendi	Burdur	23 gün	10	230 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				103 kuruş
Toplam				813 kuruş

KEÇİBORLU KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yeemiye	Toplam Maaş
Kâtip Ömer Efendi	Isparta	27 gün	10	270 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	21 gün	10	210 kuruş
Kâtip Mehmed Ali Efendi	Burdur	21 gün	10	210 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				95 kuruş
Toplam				788 kuruş

PAVLU KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Hafız Ali Efendi	Isparta	15 gün	10	150 kuruş
Kâtip Hafız Mehmed Efendi	Isparta	19 gün	10	190 kuruş
Kâtip İzzet Efendi	Burdur	13 gün	10	130 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	6 gün	10	60 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				93 kuruş
Toplam				623 kuruş

HANVİRAN KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Mehmed Efendi	Isparta	20 gün	10	200 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	14 gün	10	140 kuruş
Kâtip Ahmed Efendi	Isparta	13 gün	10	130 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				65 kuruş
Toplam				535 kuruş

KEMER-İ HAMİD KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	8 gün	10	80 kuruş
Kâtip Hayri Efendi	Burdur	16 gün	10	160 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	15 gün	10	150 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				75 kuruş
Toplam				465 kuruş

BARLA KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Ahmed Efendi	Keçiborlu	8 gün	10	80 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	13 gün	10	130 kuruş
Kâtip Nuri Efendi	Burdur	12 gün	10	120 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				65 kuruş
Toplam				395 kuruş

GÖNEN KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Ahmed Efendi	Burdur	6 gün	10	60 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	19 gün	10	190 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				50 kuruş
Toplam				300 kuruş

İNCİR PAZARI KAZASI				
Görevlinin Adı	İkamet	Çalışma Süresi	Günlük Yevo miye	Toplam Maaş
Kâtip Mustafa Efendi	Kastamonu	10 gün	10	100 kuruş
Kâtip Halil Efendi	Burdur	6 gün	10	60 kuruş
Kâtip Mustafa Efendi	Burdur	5 gün	10	50 kuruş
Kurtasiye malzemeleri (kâğıt-defter ciltleme) için harcanan para.				40 kuruş
Toplam				250 kuruş